World Heritage Sites

unesco

United Kingdom
National Commission
for UNESCO

Tirwedd Ddiwydiannol Blaenafon

Taflen ffeithiau

30

Taflen ffeithiau 30

Tirwedd Ddiwydiannol Blaenafon

Mae Blaenafon yn dirwedd ddiwylliannol sy'n dangos mai De Cymru oedd prif gynhyrchydd haearn a glo'r byd yn y 19eg ganrif. Mae'r pyllau glo a mwyn sydd dal i'w gweld heddiw, y chwareli, system reilffordd gyntefig, ffwrneisi a seilwaith cymdeithasol y cymunedau, yn rhoi darlun cynhwysfawr o elfennau hanfodol y broses ddiwydiannu.

Beth sy'n gwneud y Dynodiad UNESCO hwn yn arbennig?

Mae Tirwedd Ddiwydiannol Blaenafon yn dystiolaeth eithriadol i'r grymoedd deinamig a ysgogodd y Chwyldro Diwydiannol sy'n cael ei adrodd trwy asedau treftadaeth yr ardal.

Mae safleoedd mawr fel Gwaith Haearn Blaenafon a Phwll Mawr, ynghyd â'r dirwedd ehangach gyda'i weddillion o gloddio mwynau, gweithgynhyrchu, trafnidiaeth ac aneddiadau, yn adrodd hanes y diwydiant haearn a glo a oedd yn flaenllaw yn ne Cymru yn y 19eg ganrif.

Mae'r gwaith haearn, sy'n dyddio'n ôl i 1789, yn cynnwys ffwrneisi o'r 18fed a'r 19eg ganrif, tai bwrw, odynau calchynnu, bythynnod gweithwyr a'r balans dŵr eiconig sy'n dyddio'n ôl i 1839. Yn y cyfamser, mae Pwll Mawr, y pwll dwfn olaf yn yr ardal, yn cyflwyno ymwelwyr â thaith unigryw drwy'r gweithfeydd tanddaearol, yn ogystal â chaniatáu iddynt archwilio'r adeiladau ar yr wyneb.

Ar yr un pryd, mae'r dref ac atgofion cymunedau coll ar draws y bryniau, yn adrodd hanes y bobl a yrrodd y chwyldro diwydiannol. Y buddsoddwyr, a fentrodd eu harian wrth ddechrau'r diwydiant haearn yn yr ardal, y gweithwyr a ddaeth â sgiliau yn ogystal â llafur corfforol i ddatblygu'r diwydiannau, a'r rhai a ddysgodd y gwersi bryd hynny cyn gadael i chwilio am heriau newydd, gan sefydlu diwydiant ar draws y byd.

World Heritage Sites

Tirwedd Ddiwydiannol Blaenafon

Siroedd: **Torfaen**

visitblaenavon.co.uk
blaenavon.tic@torfaen.gov.uk

Cynhyrchwyd y daflen ffeithiau hon gan Gomisiwn Cenedlaethol y DU ar gyfer UNESCO fel rhan o'i brosiect Lleol i Fyd-eang, a wnaed yn bosibl gyda Chronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol, gyda diolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol.

Made possible with Heritage Fund

UKNCFSWHS01v1.1 / DEC 2024